

POSTANOWIENIE

18 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 18 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 1 marca 2023 r., XXVII Ca 558/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 1 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym (1) oddalił apelację pozwanego Bank S.A. w W. od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie z 1 grudnia 2021 r., w którym Sąd ten zasądził od pozwanego na rzecz powoda P. S. kwotę 58.671,84 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 21 lutego 2020 roku do dnia zapłaty, orzekł o kosztach procesu i nakazał pozwanemu zwrócić na rzecz Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie bliżej ustaloną kwotę tytułem wydatków poniesionych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa; oraz w punkcie drugim (2) orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana, zaskarżając go w całości. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Podał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na konieczności odpowiedzi na pytania:

1) Czy w świetle przepisów art. 385¹ k.c. w zw. postanowieniami przepisów art. 3 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „Dyrektywa 93/13”) indywidualna ocena postanowień umowy pod kątem potencjalnej abuzywności może być oderwana od ustalenia, czy postanowienie, wobec którego konsument podnosi zarzut abuzywności, powoduje znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta?

2) Czy w świetle przepisów art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z postanowieniami przepisu art. 385² k.c. oraz w zw. z przepisami art. 3 i art. 6 Dyrektywy 93/13 indywidualna ocena postanowień umowy pod kątem potencjalnej abuzywności w świetle przesłanki sprzeczności postanowień umowy z dobrymi obyczajami może być dokonana nie na chwilę zawarcia umowy, a z perspektywy okresu wykonywania umowy?

3) Czy w świetle przepisów art. 385¹ § 1 i § 3 k.c. w zw. z postanowieniami przepisu art. 385² k.c. przez brak indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy rozumie się także sytuację, w której konsument nie podejmuje się lektury postanowień, które następnie, po kilkunastu latach kwestionuje jako abuzywne, czy też od konsumenta żądającego ochrony prawnej należy wymagać minimum staranności w zakresie zasadniczych czynności pozwalających mu zrozumieć i ewentualnie - negocjować treść kwestionowanych postanowień umowy?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub

oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

5. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się

w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Kwestie prezentowane przez skarżącego jako „istotne zagadnienia prawne” dotyczące kredytów frankowych, nie mają obecnie waloru nowości. Istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., winno natomiast stanowić problem nowy, dotychczas niewyjaśniony w orzecznictwie, budzący wątpliwości kwalifikowane, a nie zwykłe, które mogą być rozstrzygnięte przez sąd powszechny w toku rozpoznawania sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 września 2019 r., I CSK 228/19; z 8 marca 2023 r., I CSK 2576/22).

8. Pierwsza z podniesionych przez skarżącego kwestii nie jest obecnie zagadnieniem budzącym istotne wątpliwości. Problematyka ta była przedmiotem licznych rozstrzygnięć Sądu Najwyższego (zob. np. zob. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. – zasada prawna – III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22; wyroki Sądu Najwyższego: 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 13 maja 2022 r. II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r. II CSKP 405/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 1052/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 1200/22; z 30 maja 2023 r., II CSKP 1536/22; z 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22; z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22; z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22; z 9 lutego 2024 r., II CSKP 13/23; z 8 marca 2024 r., II CSKP 1956/22; z 8 marca 2024 r., II CSKP 183/23; z 20 marca 2024 r., II CSKP 401/23; z 20 marca 2024 r., II CSKP 2144/22). Skarżący ponadto w istocie zagadnienie pierwsze traktuje w łączności z zagadnieniem drugim, wspólnie je również uzasadnia. Tym samym skupia uwagę na kwestii, czy ocena abuzywności winna być dokonywana na chwilę zawarcia umowy czy też z perspektywy jej wykonywania. W tej kwestii w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowało się stanowisko, iż abuzywność klauzul oceniana jest na chwilę zawarcia umowy, a jej kryterium nie stanowi odniesienie do innych wskaźników czy stanów faktycznych (zob. zwłaszcza uchwałę Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17; wyroki Sądu Najwyższego: z 31 marca 2023 r., II CSKP 1052/22; z 13 kwietnia 2023 r., II CSKP 1228/22; z 20 czerwca 2023 r., II CSKP 1076/22; z 9 lutego 2024 r., II CSKP 13/23; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2023 r., I CSK 1416/23). Trzecie zagadnienie podniesione przez skarżącego w ocenie Sądu Najwyższego nie spełnia kryteriów właściwych dla istotnego zagadnienia prawnego, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż zostało sformułowane w sposób kazuistyczny, przez co udzielenie odpowiedzi sprowadzałoby się w istocie do oceny, czy dany stan faktyczny nadaje się do subsumpcji pod wskazaną przez skarżącego normę prawną. Częściowo

tożsame lub podobne zagadnienia, jak sformułowane przez skarżącego, były już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienia: z 8 marca 2023 r., I CSK 6892/22; z 30 listopada 2023 r., I CSK 5888/22; z 28 grudnia 2023 r., I CSK 6830/22).

9. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

10. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

11. Z uwagi na brak odpowiedzi na skargę kasacyjną na podstawie art. 358 k.p.c. należało uchylić pkt. 2 postanowienia, jako bezprzedmiotowy.

[SOP]

[ał]